

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

7. Vtrum Logica sit scientia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

elicitiuo, vt ipsius verbis vtar, aut supponebat falsum aut petebat principium, supponendo aut asserendo quod actus logicæ procederet elicitiue aut Physicè ab vlla Logica, nisi vocando Logicam illam scientiam in qua sit vltus Logica, quod non facit ad propositum.

Ad quod addo posse etiam actus diuersæ speciei provenire ab eodem habitu; quando in iis elicendis non est diuersa difficultas, sic charitas potest inclinare ad amandum Deum & proximum propter Deum, & ad detestandum peccatum, quatenus est offensa Dei, quamvis hi actus sint diuersæ rationis, & hoc non solum verum existimo de habitu supernaturali, de quo certum est & sufficit mihi sed etiam de naturali. Vnde quamvis actus Logicæ ventis provenirent Physicè & elicitiue à Logica, adhuc provenire possent à Logica docente sic, nisi esset alia difficultas in eo elicendo; neque deberet augere physice illam Logicam, quia probabiliter loquendo illi actus soli debent augere habitum, in quibus est difficultas, nam propter difficultatem ponendi sunt habitus acquisiti: Nego autem vt sæpius feci, esse diuersam difficultatem in elicendo actum Logicæ ventis ab ea, quæ est in cognoscendo, quomodo elici debeat quatenus eliceretur à Logica, si ab illa elici deberet.

QVÆSTIO VII.

Vtrum Logica sit scientia.

67. Scientia quantum ad nostrum propositum hic scapitur dupliciter, primò large pro quacumque notitia & cognitione intellectiva, & sic non quæritur vtrum Logica sit scientia, quia certum est, quod sit. Secundò stricte pro notitia certa & infallibili per demonstrationem acquisita, & hoc modo accipitur scientia in proposito; quomodo autem acquiratur scientia per demonstrationem, ostendemus suo loco.

Aduertendum autem quod vt Logica sit scientia, non est necesse quod omnis notitia, quæ per se pertinet ad Logicam, sit scientia in hoc sensu, quia sine dubio plurimæ opiniones, hoc est notitiæ probabiles, quæ non sunt certæ ac evidentis veritatis ad ipsam pertinent, imò plures sunt huiusmodi in ea, quam cognitiones scientificæ, nec hoc est ipsi peculiare, sed occurrit etiam in Philosophia, naturali, Metaphysica, & cæteris scientiis, imò est omnino necessarium, quod omnes notitiæ Logicæ nō sint scientificæ in hoc sensu, quia ad quamcumque scientiam pertinet aliqua notitia scientifica, pertinet etiam notitia principiorum, ex quibus deducitur illa notitia scientifica illa autem notitia principiorum, cum non acquiratur per discursum, aut demonstrationem, non potest esse scientia, sed est intellectus secundum omnes, ergo necessarium est vt aliqua notitia Logicæ non sit scientia, stricte loquendo; nec credo de hoc posse esse controuersiam. Itaque sufficit ad hoc vt dicatur scientia, quod de obiecto suo aliquid scientificæ, & per demonstrationem cognoscat: & in hoc sensu procedit quæstio.

CONCLUSIO I.

68. Logica Docens non solum quoad partem Analiticam, sed etiam quoad Topicam, & Sophisticam est scientia. Ita Scotus q. 1. Prædicabilem, & alibi. Videtur etiam D. Th. 2. Met. lect. 4. & communis contra Philoponum, Simplicium Ammonium, & alios antiquos.

Probat, quia multæ notitiæ comparatæ demonstratione per discursum quoad omnes illas partes pertinent ad Logicam per se, ergo erit scientia proprie dicta quoad illas partes. Consequentia est evidens, quia vt aliqua facultas dicatur scientia proprie dicta, nihil aliud requiritur, quam quod ad ipsam pertineant per se huiusmodi notitiæ; quod si aliquis requireret vllam aliam conditionem, non erit cum ipso nisi quæstio de nomine. Probat ergo antecedens: notitia quæ habetur in parte analitica priori de hac conclusione: omnis syllogismus factus in barbara concludit necessario, ex his principiis: omnis syllogismus constans tribus terminis taliter inter se

dispositis necessario concludit: talis est syllogismus factus in Barbara, ergo, est notitia certa & evidens, acquisita per demonstrationem. Similiter notitia quæ habetur in parte analitica posteriori de hac conclusione huius syllogismi: omnis syllogismus procedens ex primis veris & necessariis, causisque conclusionis est generatiuus scientiæ: talis est syllogismus demonstratiuus; ergo syllogismus demonstratiuus est generatiuus scientiæ, est notitia acquisita per demonstrationem. Præterea notitia quæ habetur in parte topica de conclusione huius syllogismi est talis notitia: omnis syllogismus procedens ex probabilibus generat opinionem, talis est Topicus, ergo &c. Denique talis est notitia habita in parte sophistica de conclusione huius syllogismi: nullus syllogismus, in quo sunt quatuor termini, aut in quo peccatur in modo aut figura, necessario & vi forma concludit: talis est syllogismus sophisticus; ergo non necessario concludit.

Confirmatur: quia nulla conditio requisita ad scientiam stricte loquendo deficit his & multis aliis notitiis Logicis, vt magis patebit in libris Posteriorum: ergo Logica quoad omnes has partes est scientia.

69. Obiicies primo: Logica est modus sciendi, ergo non est scientia. Confirmatur, quia secundum Philosophum absurdum est quætere simul scientiam & modum sciendi, vbi per modum sciendi intelligit Logicam.

Respondeo distinguendo antecedens: est modus sciendi obiectiue, concedo antecedens; formaliter, nego antecedens, & nego consequentiam, bene enim potest fieri quod illud, quod sit modus sciendi obiectiue, id est quod agit de modo sciendi tanquam de obiecto, sit in se scientia.

Ad confirmationem respondeo primo negando quod per modum sciendi intelligat Logicam, sed potius obiectum Logicæ, id est, syllogismum, & sic corrumpit difficultas.

Respondeo secundo, quantumvis intelligeret ipsam Logicam per modum sciendi, sensum tamen esse, quod non deberet Logica simul tradi cum aliis scientiis, v.g. Philosophia aut Metaphysica, respectu quarum esset modus sciendi, hoc autem non est contra nos.

70. Obiicies secundo: Aristoteles primo Rhetoricæ c. 4. ait: Si quis autem Rhetoricam aut Dialecticam non vt facultates, sed vt scientias instituere, ac docere conatur, is naturam earum interimere videtur. Ergo secundum Philosophum non potest Logica esse scientia, saltem quoad partem topicam, quam ibi nomine Dialecticæ significauit.

Respondeo sensum istius loci esse, vel quod Logica aut Dialectica non sit talis scientia, quæ doceat naturam sui obiecti tantum, & non etiam ostendat quomodo fieri debeat, & hoc in ordine ad ipsum conficiendum, quod verissimum est; sed tum neganda est consequentia; vel certe quod Dialectica, id est, pars topica Logicæ, non ostendat quomodo syllogismus scientificus sit conficiendus, qui necessario concludat conclusionem certam & infallibilem, sed potius quomodo conficiendus sit syllogismus probabilis qui conclusionem inferat probabilem tantum, & consequenter eos, qui vellent ita tradere Dialecticam in ordine ad inferendam conclusionem scientificam, omnino pervertere naturam ipsius. Et hæc videtur mihi germana prædictæ authoritatis expositio.

71. Obiicies tertio: scientia debet versari circa materiam aliquam certam & determinatam, sibi que propriam; sed Logica versatur circa res omnes iuxta eundem Philosophum. 4. Met. tex. 5. ergo non est scientia.

Respondeo distinguendo maiorem: circa materiam aliquam determinatam sibi que propriam taliter, vt prædicatur, quod scientia cognoscat de subiecto debet solum per illam scientiam cognosci, aut saltem mediū, quo vtitur ad illud cognoscendum, concedo maiorem: taliter, vt de subiecto conclusionis scita non possit per alias scientias aliquid cognosci, negatur maior: certum est enim quod per Physicam possit cognosci de homine, quod sit mobilis, & per Metaphysicam quod sit vnus; & iuxta hoc distinguo minorem: versatur circa res omnes cognoscendo

Omnes cognitiones spectantes ad scientiam non sunt scientiæ.

Logica est scientia quoad omnem partem.

Quotmodolibet logica quoad partem topicam non sit scientia.

Quotmodolibet Logica versatur circa res omnes modo parati.

cendo de ipsis prædicata, quæ per alias scientias de iis cognoscuntur, nego; cognoscendo prædicata, quæ ab aliis scientiis non cognoscuntur, concedo, & nego consequentiam.

72. *Obiicit quarto:* scientia est de necessariis, & de his quæ non fiunt à nobis: sed Logica est de syllogismo qui fit à nobis, & consequenter non est necessarius, ergo non scientia.

Respondeo distinguendo maiorem, ita ut non habeatur scientia de aliquo quod fit à nobis, nego maiorem: ita ut scientia illa non sit de ipso quatenus fit nobis; seu ita ut non cognoscatur de ipso per scientiam quod fiat à nobis, concedo maiorem, & distinguo minorem: fit à nobis quoad existentiam, & quoad existentiam non est necessarius, concedo minorem; quoad connexionem quam habet cum suis proprietatibus fit à nobis & non est necessarius, nego minorem & consequentiam, quia ut habeatur scientia de aliquo, non est necesse quod illud sit necessarium quoad existentiam; aut quod non fiat à nobis, sed sufficit quod habeat necessariam connexionem independentem à nobis cum proprietatibus, quæ per scientiam de ipso cognoscuntur.

Obiicit quinto: Non potest de syllogismo esse scientia, ergo Logica, quæ est de syllogismo, non est scientia. Probatur antecedens quia si de syllogismo in communi haberetur scientia, maxime per alium syllogismum, sed hoc non potest fieri, ergo. Probatur minor: quia vel ille syllogismus alius esset ignotus, vel notus; si ignotus, ergo potuit haberi per ipsum scientia de aliquo; si notus, ergo etiam syllogismus in communi erat cognitus, & consequenter esset notus antequam esset notus, quod implicat.

Confirmatur, quia ille alius syllogismus per quem haberetur scientia, deberet sciri per alium syllogismum, & sic daretur processus in infinitum.

73. *Respondeo* negando antecedens, & ad probationem dico quod haberi potest scientia de syllogismo ut sic per aliquem syllogismum particularem, qui esset notus seipso quantum ad hoc, quod euidenter concluderet, nam ut ait *Philosophus* 1. *Priorum* syllogismus perfectus de se notus est euidenter concludere, nec est necesse, ut per alium syllogismum probetur quod euidenter & certo concludat; & tamen non est necesse quod cognoscat illud ipsum competere naturæ specificæ, nisi utatur discursu ex quo colligat quod id ipsi conueniat, ut de se patet.

Per hoc etiam patet ad confirmationem.

Obiicit ultimo: Logica est ars: ergo non est scientia. Probatur consequentia, quia *Aristoteles* 6. *Ethic.* distinguit artem à scientia.

Respondeo negando consequentiam, & ad probationem dico quod ars distinguatur à scientia, non quod vnus, & idem habitus non possit esse ars & scientia, sed quod non secundum eandem rationem dicatur ars & scientia: dicitur enim scientia, quatenus inclinatur ad cognoscendum scientificæ naturam alicuius obiecti in vniuersali; dicitur vero ars, quatenus inclinatur ad faciendum aliquid singulare v.g. Logica, quatenus respicit syllogismi ut sic, naturam, dicitur scientia; dicitur vero ars quatenus inclinatur, & faciliat ad conficiendum syllogismum aliquem particularem hunc, vel illum.

CONCLUSIO II.

74. *Logica Vtens, ut talis est, non est scientia, siue loquatur de Logica Vtente actuali, siue de Logica Vtente habituali.* Est *Scoti* supra cum suis, & communis apud recentiores, qui identificant Logicam vtentem, & docentem.

Probatur Complures *scilicet* supra qu. 5. quia Logica dicitur Vtens respectu partis topicæ tantum: sed vsus in parte topicæ est tantum constructio syllogismi probabilis, aut apparentis, in quibus materia est incerta, ergo ut Vtens, non est scientia, quia scientia non inclinatur ad syllogismos probabiles. Sed ex dictis constat maiorem huius discursus esse falsam. Deinde supponunt quod, si diceretur Vtens quoad partem demonstratiuam, esset scientia quoad illam partem, quod etiam est falsum, ut iam patebit.

Quod etiam subiungunt dum quærentes quomodo habitus Logicæ, qui entitativè est scientia, possit elicere assensus probabiles, respondent rationem esse quod non repugnet habitum, qui versatur circa actus scientificos per se primo, versari secundo circa actus opinionis, eos eliciendo; tam falsum est quam principium cui innititur, nimirum sufficere, ad identitatem habitus circa plures conclusiones, quod similis sit abstractio à materia in illis conclusionibus, de quo postea.

Probatur etiam aliis *Scotista* ratione qua, ut ait, utuntur recentiores, quia scientia versatur circa vniuersalia, Logica vero vtens versatur circa singularem constructuendum hunc syllogismum particularem, & illum &c.

Sed contra, quia eatenus Logica Vtens inclinatur ad conficiendum syllogismum in particulari, quatenus inclinatur ad conficiendum syllogismum ut sic, ergo versatur circa syllogismum ut sic, & consequenter non tantum versatur circa singularem, sed etiam circa vniuersalia. Itaque quemadmodum habitus, qui inclinatur ad cognoscendum, quod Petrus sit risibilis ex eo, quod sit homo, est scientificus, quia licet versatur circa singularem, id tamen est ipse per accidens, quia non versatur circa ipsum nisi ratione vniuersalis in ipso inclusi: cur similiter habitus, qui inclinatur ad conficiendum syllogismum in particulari, non esset scientificus, cum non versetur circa syllogismum in particulari, nisi per accidens ratione syllogismi, ut sic, in ipso inclusi.

75. *Probatur ergo aliter conclusio* de Logica actuali Vtenti, quia illa est confessio demonstrationis, aut syllogismi, aut definitionis, ut supra ostendimus: sed nullius syllogismi confessio est scientia, ut patet, cum sit ordinatio terminorum & propositionum, ex quibus conficitur syllogismus; ergo Logica vtens actualis non est scientia.

Ex hoc probatur conclusio de Logica Vtenti habituali, ut Vtens est, quia nullus habitus est scientia nisi secundum quod inclinatur ad actum scientificum, sed Logica vtens habitualis, ut talis, non inclinatur ad actum scientificum, sed ad confessionem syllogismi, propositionis &c. ergo non erit scientia.

Hinc colligitur quam male dicat *Auersa*, qu. 5. de *Logica*, *scilicet* 5. quod Logica vtens quantum ad partem demonstratiuam sit scientia, quia scilicet inclinatur ad demonstrationem, quæ demonstratio est scientia; nam falsum est quod demonstratio sit scientia, sed est illud quod generat scientiam, scientia enim est effectus demonstrationis, ut satis vulgatum est.

Confirmatur, quia demonstratio, ad quam faciendam inclinatur Logica, est etiam ipsa demonstratio obiectiua, ut supra ostendimus, qu. 1. sed certum est quod illa demonstratio non sit scientia, ergo Logica Vtens quantum ad partem demonstratiuam non est scientia.

76. *Obiicitur:* Est idem habitus vtiusque Logicæ Vtens & Docentis: ergo si Logica Docens sit scientia, & Vtens etiam.

Respondeo negando consequentiam, quia quandoque aliquid respicit duos effectus, aut habet duo nomina distinctæ rationis, non est necesse quod id, quod conuenit ipsi, ut respicit vnum ex illis, conueniat ipsi ut respicit alterum. Quare cum idem omnino habitus Logicæ habeat inclinare ad cognoscendum naturam syllogismi & demonstrationis, & etiam ad illa conficienda, etiam si dicatur scientia, ut inclinatur ad primum: non est necesse ut dicatur scientia, quatenus respicit secundum.

QUESTIO VIII.

Utrum Logica sit scientia practica.

Ex præcedenti questione habemus Logicam esse scientiam: scientia autem ut sic diuiditur in practicam, & speculatiuam. Queritur ergo sub qua specie ex his contineatur Logica: quoniam autem huius difficultatis solutio ab intellectione praxis pendet, nam sine dubio illa scientia est practica, quæ dirigit praxim, ostendendo quomodo fieri debeat; & illa est speculatiua, quæ non dirigit praxim; prius quid sit praxis ostendendum est, & deinde decidenda questio.

Quid

Quomodo obiectum scientiæ debet esse necessarium, & non factibile.

Quomodo potest haberi per syllogismum de syllogismo scientia.

Vnus habitus potest esse scientia & ars.

Logica Vtens ut talis non est scientia.

Alia probatio.

Reiicitur.

Logica vtens etiam quantum ad partem demonstratiuam non est scientia.